

Kirjailija tasapainotaiteilijana

”Ranskalainen taiteilija Philippe Petit hankkiutui 40 vuotta sitten New Yorkin melkein valmiiksi rakennettuun World Trade Centeriin ja tasapainoili kahden tornin välillä noin 500 metrin korkeudessa metallivaijerin päällä ilman turvaverkkoa. Sen jälkeen hän joutui psykiatrille.”

http://www.deutschlandradiokultur.de/philippe-petit-drahtseilakt-am-world-trade-center.932.de.html?dram:article_id=293857

”Yhdysvaltalainen ekstreemiurheilija Nik Wallenda suunnittelee panevansa tasapainoistinsa äärimmäiseen kokeeseen: tasapainoillen teräsköydellä 457 metrin korkeudessa hän aikoo ylittää Grand Canyonin.” Wallenda kertoo tämän olevan hänen ”elämänsä unelma”.

<http://www.spiegel.de/reise/aktuell/nik-wallenda-will-grand-canyon-ueberqueren-a-889772.html>

Video tasapainotaiteilijasta

<https://www.youtube.com/watch?v=AZxfYKCIPC4>

*

Kirjailija tasapainotaiteilijana on mennyttä. On asetettava johonkin selkeään asemaan tekemään työ valmiiksi.

Ja: Kirjailija on kahden tai useamman maailman, tai todellisuuden, välissä. Hänen on tiedettävä se, jotta hän ei tulisi hulluksi.

Kirjailijan on tiedettävä, että kaikkien tavallisten kuolevaisten tavoin: hänkin elää marinadissa. Hänen on pantava itsensä eri liemiin ja samaan aikaan pidettävä huoli siitä, ettei mikään niistä pilaa häntä. Hänen järkeään ja sydäntään.

Kirjailija kyllä itse tietää, milloin hän on elävä ja milloin kuollut. Kun hän huomaa olevansa kuollut, hänen on huolehdittava siitä, että hän herää taas eloon. Hän voi tarvita siihen toisten apua. Hänen on tiedettävä, mitä hän tarvitsee.

Kirjailijan on annettava itsensä käyttöön, vaikkapa katalysaattoriksi. Hän voi olla putki maailman ja tuonpuoleisen välillä. Puhelinlanka. Langaton putki. Se on hauskinda kirjailijana olemisessa.

Hänen on tiedettävä, mitä hän kestää ja mitä ei.

Kirjailija ei ole mitään ainutlaatuista, jos vertaa muihin ihmisiin. Hänen aivoissaan ja sydämessään asuvat ne samat assosiaatiot ja tunteet, joita on kaikilla muillakin. Ainutlaatuista voi olla se soppa, jonka hän niistä keittää näyttääkseen, mihin ihmisestä on, pahimmassa ja parhaimmassa muodossaan. Tai siltä väliltä.

Kirjailijan on kehitettävä itseään, erityisesti myötätuntoisena olentona. Silloin hän tulee viisaammaksi ja ymmärtää lajitovereistaan ja itsestään mahdollisimman paljon ja voi kertoa heistä eli itsestään eli heistä mahdollisimman paljon.

Yksivuotiaalle toistetaan maailman rajoja niin kauan, että hän uskoo, mitä merkitsee sana "ei" ja oppii, mistä maailman rajat syntyvät, t.s. sanat "seinä", "kuuma hella", "korkea tuoli". Kaksivuotiaalle selitetään, miten maailma toimii ja miksi juuri niin. Mutta jo puolen vuoden kuluttua siitä lapsi tulee uhmaikään eikä enää usko. Hyvä niin. Kirjailija ei saa suhtautua ihmisiin, kuin he olisivat alta uhmaikäisiä lapsia, joille voi selittää maailman. Ihmisiin pitää luottaa. Heitä pitää vaatia kasvamaan ja ottamaan vastuu omasta ajattelustaan.

"Tunne" pohjaa kahteen asiaan: muistiin eli kokemukseen tai sitten kehon tuntemuksiin. Mihinkään muuhun ei voi luottaa kuin omaan tunteeseen, kun panee hiljaisuudessa silmät kiinni. Kestääkö sitä viisitoista minuuttia? Kestääkö itseään viisitoista minuuttia? Kestääkö niitä kaikkia tunteita? Pystyykö hengittämään? Silmät kiinni?

Mitä tarkoittaa olla tasapainotaiteilija? Sitä, että on kahden välissä, veitsen terällä, melkein putoaa yhdelle tai toiselle puolelle, eikä sitten kuitenkaan, toivottavasti. Pyrkii eteenpäin tai taaksepäin. Mitkä ovat siinä ne dimensiot, joissa on mahdollista liikkua. Onko suojaverkkoa. Onko apuvälinettä. Pääseekö ylöspäin. Lasketaanko sitä.

Muisto: Milloin epäonnistuin tasapainoilussa: lapsena, en unohda sitä koskaan, oli uimareissu, tipahdin keskelle tikkaita, yksi jalka yhdelle puolelle, toinen toiselle, ai miten se sattui.

Kysymys voi olla ilmiöistä. Mutta kysymys ei koskaan ole pelkästään ilmiöstä, koska kaiken takana on ihminen, ihmisen teot, maailmankuva ja tietoisuus. Tämä on trendi. Tämä yksilökeskeisyys. Ei kirjallisuudessa, mutta historiassa, nyt. Mikä on kirjallisuuden trendi nyt? Ajattelun trendi nyt? Mikä on oikeaa ajattelua nyt? Käykö mielikuviutus? Entä perustutkimus?

Ihmisen itsetuntemus ei ole omaan napaan tuijottamista vaan vastuun ottamista. Pitää alkaa tekijäksi reaktiivisen automaatin sijaan. Jos ei tiedä, miten oma kone toimii, sitä ei voi ohjata.

Haluan lisätä ihmisen tietoisuutta omasta itsestään. Uskon, että se on ainoa vaihtoehto. Sanotaan nimittäin, että ihminen ei tiedä, mitä tekee. Niin: pitäisi opetella tietämään. Oppia itsestään. On asioita, joita muut tietävät minusta ja joita minä itse en tiedä. On asioita, joita minä tiedän muista ja joita he eivät itse eivät tiedä itsestään. On asioita, joita kaikki tietävät. Ja on asioita, joita kukaan ei tiedä. Näihin kaikkiin neljään vaihtoehtoon pätee sana: vielä. Ei pitäisi kokea nöyryyttävänä sanoa: en tiedä.

Paras tarina on sellainen, joka saa vakuutettua: nyt näen totuuden paremmin. Mutta kun kirjailija sanoo: tämä on paha ja hän tekee sen niin hyvin, että uskot sen, kiitä kauniisti, sano, että tämä kirkastaa ja selittää monta asiaa, mutta sano heti myös, ettet usko, vaan menet nyt itse ottamaan selvää. Ja vielä paremmin: heti kun joku sanoo, että tässäpä hieno teksti, on kirjailijan itse huudettava, ei! Etsikää muualta.

Taitavat kirjailijat ovat vaarallisimpia.

Oikeastaan kirjailijan pitäisi käyttää ensin aika siihen, että hän seisoo torilla sormi pystyssä ja osoittaa johonkin suuntaan. Siitä ihmiset muistaisivat, että pitää etsiä vastauksia, ei saa tyytyä nukuttamaan mielikuvitusta. Ei saa uskoa yhtään selitystä, ei varsinkaan yhtään KOKOAVAA ja ilmiöitä YHDISTÄVÄÄ selitystä. Ja aina pitää katsoa uudesta paikasta. Kirjailijan sormi ei osoita mihinkään suuntaan paitsi siihen suuntaan, joka vaihtuu kokoajan. Mitään ei voi sanoa. Mitään ei voi väittää. Ja: on kokoajan haettava oikeaa väitettä. On pysyttävä kokoajan äänessä.

On tällainenkin tarina, Hedwigistä: Hedwig on alun perin ollut lapsi, tyttö tai poika, sitten hän kasvaa, tulee isäksi tai äidiksi, isoäidiksi tai isoisäksi jne., hän muuttuu joksikin muuksi, ikiliikkujaksi, tuhoamattomaksi olennoiksi. Hedwig on itsestään ja ajatuksistaan niin varma, että se kumartuu vuosi vuodelta yhä enemmän kohti omia varpaitaan. Kunnes se on pallo, joka pyörii talon nurkissa, keittiöstä olohuoneeseen, olohuoneesta eteiseen ja sieltä takaisin olohuoneeseen ja makuuhuoneeseen. Ja kerää. Pölyä. Elää kauemmin kuin kaikki lapsensa. Koko maailma. Selviää. Siitä / sen omasta ylläpidosta on tullut sen / hänen? tehtävänsä. Kunnes toinen ihminen, ajatus, olento, toinen keskeyttää hänen pyörimisensä. Sanoo: minäkin pyörin täällä, haastan sinun pyörimisesi. Teen siihen aukon. Mites nyt suu pannaan. Ja suu avautuu. Hämmästyksestä, ilosta, kauhusta, kummastuksesta, uteliaisuudesta. Suu soikeana tuonpuoleisen ja vieraan edessä.

Kirjailija kieltäytyy kirjoittavansa omien ajatustensa asianajajana. Kirjailija sanoo: *"Uskon ihmisen kykyyn halutessaan ajatella tai ainakin oppia."* ja *"Puutetta ei pidä etsiä maailmasta. Maailma kyllä on ihan tarpeeksi kaikkea. Mutta me emme ole. Me ja aistimme ja järkemme ja uskomuksemme."* Ajatusten mahdollinen rakenne: Letti. Tai kromosomi. Modaaliverbit. Saada voida täytyä.

Kirjailija voi saa olla tyyni. Hänen on oltava täysin varma sanottavastaan -
Hän mainostaa.
Hän on poliitikko.

Hän myy.

Hän viihdyttää.

Ja samaan aikaan hän väittää, ettei tee mitään näistä, vaan: esimerkiksi *paljastaa jonkin totuuden*.

Miksi kirjailija haluaa olla kirjailija eikä myyjä, poliitikko tai opettaja, jos hän kerran tekee samaa työtä kuin he. Miksi hän haluaa, että häntä sanotaan kirjailijaksi. Mikä ero näillä ammateilla on? Onko kirjallisuus pakkaus. Onko esim. proosa väline?

Välineproosa? Niin kuin välinevoimistelu?

Onko kirjailija vihainen? Ovatko kirjailijan faskiat liimautuneet hänen lihaksiinsa ja elimiinsä kiinni, siitä syystä, että hän istuu niin paljon? Että hän ei liikuta itseään, venyttäydy uusiin asentoihin vaan jäykistyy? Siksikö, että hänellä on stressiä, mikä vaikuttaa aineenvaihduntaan, mikä näkyy faskioissa, niiden rakenteessa. Hänen tekstissään? Onko hänen tekstinsä hänen selkäsärkynsä peili? Vai minkä? Siksikö hän on ehkä vihainen? Koska hänen selkäänsä, koko kehoaan, särkee ja kolottaa, siitä on tullut yksi ainoa kolottava hammas. Onko kirjailija luostarin asukas vai maailman kansalainen? Mistä sen voi tietää?

Emme tiedä mitään. Se on lähtökohta ja siihen palaamme, otamme vauhtia uusiin ajatuksiin. Oliko Sokrates oikeassa sanoessaan, ettemme tiedä mitään. Sanoiko hän niin?

Satu Taskinen